

طبقه‌بندی مشاغل معلمان

© خلیل جوادیار، دبیر کمیسیون مدیریت آموزشی شورای عالی آموزش و پرورش

«طبق مواد ۳ و ۲۴ قانون استخدام کشوری که در تاریخ ۱۳۴۵/۰۳/۳۱ به تصویب رسیده است، سازمان امور اداری و استخدامی کشور مکلف شده است کلیه مشاغل وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مشمول قانون را بر اساس اهمیت وظایف و مسئولیت‌ها و شرایط تصدی، از لحاظ معلومات و تجربه طبقه‌بندی کند و به یکی از گروه‌های جدول حقوق تخصیص

← **تبیین و تشریح موقعیت مشاغل در مجموعه قوانین و مقررات، لازمه استقرار و استیلای صحیح حقوق صنفی در هر سازمانی است.** قدمت هر سازمان و شغل هم به همان نسبت موجب تعدد و تنوع قوانین و مقررات مربوط به آن است، اما پرداختن به برخی از آن‌ها که جزو اهمیت قانونی تلقی می‌شوند، تصویرسازی هماهنگ و یکسانی را در بین کارکنان آن سازمان در پی خواهد داشت. افزایش توانمندی و تبحر مشمولان هر قانونی در شناخت از آن، باعث تبیین دقیق و مشروح آن خواهد شد و بدیهی است از این مسیر جوانب متعدد مثبت یا منفی آن قانون نیز شناخته می‌شوند و در بازبینی، به تکامل آن کمک شایانی خواهند کرد.

بدهد. بعد از تصویب قانون مزبور، برای تحقق این امر، در فاصله‌ای نزدیک به هفت سال، اطلاعات مربوط به کلیه مشاغل، وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی، جمع‌آوری شدند و شرح رشته‌های شغلی به صورت هفت رشته شغلی و آیین‌نامه اجرایی آن تهیه و تدوین شد و پس از تصویب مرجع تعیین شده (شورای امور اداری و استخدامی کشور)، به دستگاه‌های دولتی مشمول قانون ابلاغ شد. اصلاحات و تغییرات پست‌ها و ساختار سازمانی و اهداف مورد نظر دستگاه‌های اجرایی به دفعات مورد اصلاح و بازنگری قرار گرفته است. چنین امری طبیعی و از خصوصیات طرح‌های طبقه‌بندی مشاغل و پویایی آن است که لزوماً باید بر اساس شرایط موجود مورد بازنگری و اصلاح و تکمیل قرار گیرد» (رونق، ۱۳۹۰).

گاهی گستردگی یک شغل نیز موجب جولان سلیقه‌های فردی و جمعی در تعیین تکلیف‌های قانونی و مقرراتی برای آن می‌شود. شغل معلمی هم یکی از مواردی است که همواره در سنوات گذشته و اخیر به طرق گوناگون در مجلس، هیئت دولت یا سازمان‌های تابعه دولت و حتی خود وزارت آموزش و پرورش دستخوش این ادعا بوده و هست. گستردگی شغل معلمی و قدمت آن موجب شده است به همان نسبت تنوع و تعدد قوانین و مقررات به وجود آید. در بین قوانین و مقررات متعدد درباره معلمان، یکی از مقرراتی که در سال‌های اخیر پایه استدلال‌ها و عمل بسیاری از تصمیمات سازمانی شده است، «طرح طبقه‌بندی مشاغل معلمان» است که در این نوشته به آن خواهیم پرداخت.

تعیین شرح وظیفه، میزان ساعت اشتغال هفتگی و شرایط احراز هر پست سازمانی در مدرسه، از جمله مناقشات در روابط اداری در آموزش و پرورش

بوده و هست. آخرین مبنای قانونی که فصل‌الخطاب قرار گرفته است، مصوبه ۲۲۰/۹۱/۴۳۰۷۵ معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور به تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۴ و با استناد به مفاد ماده‌های ۷۰ و ۱۱۶ قانون مدیریت خدمات کشوری است.

این مصوبه علاوه بر شرح مشاغل اختصاصی در مدرسه، دربردارنده «آیین‌نامه اجرایی طرح طبقه‌بندی مشاغل معلمان کشور» و «دستورالعمل میزان ساعت تدریس هفتگی شاغلان طرح طبقه‌بندی مشاغل معلمان کشور» نیز است.

از نکات حائز اهمیت در این مصوبه، توجه به اشتغال در مدرسه به عنوان یک «شغل اختصاصی در آموزش و پرورش» است و همین باعث تفکیک و تمایز شغل معلمی از دیگر مشاغل آموزش و پرورش شده است.

مبنای این تمایز، توجهی بسیار دقیق و بجاست که معلمی و ورود به مدرسه را امری خاص، متفاوت و درعین حال وابسته به شرایط متعدد دانسته است.

در این مصوبه هشت عنوان شغل درج شده است: ۱. آموزگار؛ ۲ و ۳. دبیر (دوره‌های متوسطه اول و دوم)؛ ۴. مشاور؛ ۵. مربی امور تربیتی؛ ۶. مراقب سلامت (مربی بهداشت)؛ ۷. هنرآموز؛ ۸. مدیر (شامل مدیر و معاون مدرسه).

از محاسن این مصوبه می‌توان به بیان تعریف برای هر عنوان شغلی و نمونه وظایف و مسئولیت‌های درج شده به تفکیک «وظایف آموزشی» و «وظایف پرورشی» برای هریک از آن‌ها و همچنین شرایط احراز هر عنوان شغلی در ابعاد تحصیلات و معلومات، مهارت، دوره‌های آموزشی و سایر عوامل مؤثر (در حوزه‌های «شناختی»، «اجتماعی و ارتباطی»، «عاطفی و روانی» و «اعتقادی و اخلاقی») اشاره کرد.

یکی دیگر از مطالب مهم این مصوبه، تعیین میزان ساعت اشتغال به کار

متصدیان این مشاغل است که در خصوص معلمان (آموزگار و دبیر) ۲۴ ساعت تعیین شده است؛ موضوعی که تا پیش از این در برخی ایام محل مناقشه دستگاه و افراد ذی‌نفع می‌شد.

سطح تحصیلات کلاسیک مدنظر در همه عنوان‌های شغلی، به جز در رشته هنرآموزی از سطح فوق‌دیپلم، حداقل لیسانس مشخص شده که این موضوع حاکی از لزوم کسب دانش و توانایی تخصصی در حرفه معلمی است.

معلمان، مربیان و مدیران واحدهای آموزشی اعم از آموزگار، دبیر، هنرآموز، مربی امور تربیتی، مربی بهداشت (مراقب سلامت)، مشاور، مدیران و معاونان مدرسه‌ها به عنوان شاغلان اختصاصی آموزش و پرورش شناخته می‌شوند. رسالت و نقش این افراد در تربیت نسل آینده‌ساز کشور، آنان را به عنوان عامل اصلی انتخاب و انتقال عناصر فرهنگی و دستاوردهای علمی و فنی و تجربه‌های بشری می‌شناساند و بر این اساس، این رکن اساسی تعلیم و تربیت باید از شایستگی‌های لازم برخوردار باشند تا با توجه به اندیشه تحول‌بنیادین نظام آموزش و پرورش و شایستگی‌هایی که برای معلمان در این مسیر متصور است، بتوانند اصلاح و بازسازی آموزش و پرورش را با کیفیت مطلوب به سرانجام برسانند.

منابع

۱. طبقه‌بندی مشاغل معلمان. مصوبه ۲۲۰/۹۱/۴۳۰۷۵ به تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۴. معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور.
۲. رونق، یوسف. طرح طبقه‌بندی ارزشیابی مشاغل مستخدمین دستگاه‌های اجرایی. فرمنش. ۱۳۹۰.
۳. قانون مدیریت خدمات کشوری و اصلاحات آن. مصوب سال ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی.
۴. کاظمی، محمد. مجموعه قوانین و مقررات معلم. جابر. تهران، ۱۳۸۰.
۵. مختاریان، احمد. حقوق اداری معلمان. مجله رشد معلم، دوره ۳۳. دی‌ماه ۱۳۹۳.